

Sygn. akt I ACa 957/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Edyta Mroczek

Sędziowie: SA Edyta Jefimko

SO del. Jan Wawrowski (spr.)

Protokolant: ref. staż. Julia Murawska

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. O.

przeciwko M. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 2 października 2012 r.

sygn. akt II C 991/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w punkcie drugim zasądza od M. S. na rzecz M. O. dalszą kwotę 8 456,34 zł (osiem tysięcy czterysta pięćdziesiąt sześć złotych trzydzieści cztery grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2010r. do dnia zapłaty,

b) w punkcie trzecim kwotę 3 229 zł (trzy tysiące dwieście dwadzieścia dziewięć złotych) podwyższa do kwoty 3 652 zł (trzy tysiące sześćset pięćdziesiąt dwa złote),

c) w punkcie czwartym kwotę 1 440 zł (tysiąc czterysta czterdzieści złotych) obniża do kwoty 1 027 zł (tysiąc dwadzieścia siedem złotych);

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

II. zasądza od M. S. na rzecz M. O. kwotę 423 zł (czterysta dwadzieścia trzy złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 957/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 sierpnia 2011 roku M. O. wniosła o zasądzenie od M. S. na jej rzecz kwoty 102 000 zł z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia 15 listopada 2010 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z dnia 2 października 2012 r., sygn. akt II C 991/11, zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 64 575,30 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2010 roku do dnia zapłaty, w pozostałej części powództwo oddalił oraz zasądził: od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3 229 zł tytułem zwrotu części opłaty od pozwu i od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1 440 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że od 1990 roku M. O. pozostawała w nieformalnym związku z M. S.. Od początku konkubinatu strony mieszkały razem, tworzyły rodzinę. W (...) urodził się syn stron: S. S.. W 1999 roku strony ubezpieczyły się na życie w Towarzystwie (...) S.A. Pozwany uważał to ubezpieczenie za niepotrzebne. Powódka częściowo opłacała składki z tego tytułu na rzecz pozwanego i łącznie wpłaciła kwotę 19 731,64 zł.

Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że w 2003 roku pozwany zakupił nieruchomość położoną w W. przy ulicy (...), na której to nieruchomości stał dom. Strony razem zamieszkały w tym domu. Zakup tej nieruchomości był finansowany z kredytu bankowego, który zaciągnął pozwany. Pozwany był właścicielem tej nieruchomości. Pozwany spłacał raty na poczet kredytu hipotecznego, jednakże na skutek utraty zarobkowania przez pozwanego, powódka wspomagając pozwanego w potrzebie częściowo spłacała raty kredytowe za pozwanego, wpłacając na rachunek bankowy należący do pozwanego sumę w łącznej wysokości 47 00 zł.

Pozwany zlikwidował ubezpieczenie na życie w 2008 roku, przejmując całość środków z likwidacji ubezpieczenia i nie rozliczając się z nich z powódką.

Strony rozstały się w 2010 roku. Powódka płacąc raty mieszkaniowe za nieruchomość należącą do pozwanego a także składki z tytułu ubezpieczenia pozwanego na życie nie spodziewała się, że ten związek się rozpadnie. Powódka wyprowadziła się z domu na ul. (...) pod koniec sierpnia 2010 roku. W dniu 16 sierpnia 2010 roku powódka kupiła nieruchomość położoną przy ulicy (...) w W.. Po rozstaniu stron były prowadzone rozmowy między powódką a pozwanym co do rozliczeń. Powódka początkowo prosiła pozwanego o zwrot 150 000 złotych z tytułu poczynionych przez nią nakładów. Pozwany oświadczył powódce, że może jej zwrócić kwotę 100 000 złotych i że odda powódce te pieniądze po sprzedaży nieruchomości.

W dniu 15 listopada 2010 roku pozwany sprzedał nieruchomość położoną przy ulicy (...) w W.. Pozwany dotychczas nie zwrócił powódce nakładów poczynionych tytułem spłat rat kredytowych oraz z tytułu uiszczanych przez powódkę kwot na ubezpieczenie pozwanego na życie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie. Zdaniem Sądu, podstawy rozliczenia majątkowego konkubentów w niniejszej sprawie należy poszukiwać w przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu. Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Strony pozostawały w związku nieformalnym od 1995 roku. Mają wspólne dziecko. Niewątpliwie ich nieformalny związek miał charakter trwały. Przedmiotem roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia jest zwrot przedmiotu bezpodstawnego wzbogacenia w naturze lub jego surogatów, a wyjątkowo - w przypadkach, w których nie jest to możliwe - zwrot wartości wzbogacenia. w sytuacji, gdy strony rozstały się powódka miała prawo dochodzić zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia się powoda jej kosztem w zakresie obejmującym środki pieniężne ulokowane na poczet spłaty rat kredytowych i ubezpieczenia na życie pozwanego. Niewątpliwie wolą powódki była chęć wspomżenia pozwanego, który znajdował się w potrzebie. Żądaniem pozwu objęte są środki pieniężne przekazane przez powódkę

na rzecz pozwanego i przeznaczone na spłatę kredytu hipotecznego zaciągniętego na zakup nieruchomości, będącej własnością pozwanego oraz przeznaczone na spłatę składek z tytułu ubezpieczenia na życie pozwanego. Środki pieniężne wpłacane przez powódkę na rzecz pozwanego nie zostały w jakikolwiek sposób rozliczone po ustaniu konkubinatu. W związku z czym Sąd Okręgowy uznał za zasadne żądanie powódki w zakresie zwrotu na jej rzecz środków pieniężnych przeznaczonych na wyżej wymienione cele, których łączna wysokość wyniosła 64 575,30 zł. Jednakże z materiału dowodowego wynika wprost, że powódka na poczet ubezpieczenia na życie pozwanego wpłaciła w sumie kwotę 19 731,64 zł, a na poczet spłaty rat kredytowych z tytułu zaciągniętego przez pozwanego kredytu hipotecznego na zakup nieruchomości powódka wpłaciła kwotę 47 700 zł, a ich suma to 67 431,64 zł, a tymczasem w punkcie 1. wyroku Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 64 575,30 zł, co stanowi oczywisty błąd rachunkowy, który może zostać skorygowany jedynie przez Sąd II instancji. Odnośnie kwot wpłacanych przez powódkę na poczet spłaty rat kredytowych z tytułu zaciągniętego przez pozwanego kredytu hipotecznego, Sąd Okręgowy nie zaliczył kwoty 2 800 zł wpłaconej przez powódkę na rachunek bankowy pozwanego w dniu 27 września 2005 r. albowiem zasądzenie również tej kwoty na rzecz powódki przekracza zakres żądania objętego pozwem. Odnośnie środków pieniężnych wpłacanych przez powódkę na rzecz pozwanego na poczet ubezpieczenia pozwanego na życie powódka wykazała załączonymi do akt sprawy potwierdzeniami przelewów, że wpłaciła na konto pozwanego łączną kwotę 19 731,64 zł. Załączone przez powódkę potwierdzenia dokonania przelewów, na których w polu „nazwa zleceniodawcy” nie widnieją dane powódki nie mogą stanowić dowodu na to, iż to właśnie powódka wpłacała na konto pozwanego i na jego rzecz składki na poczet ubezpieczenia na życie pozwanego. Zdaniem Sądu Okręgowego powódka nie wykazała natomiast roszczenia ponad wskazaną kwotę.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy rozstrzygnął w myśl zasady przewidzianej treścią art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka i zaskarżając go w części, to jest w punkcie 2 co do kwoty 26 865 zł, wniosła o zmianę wyroku w tej części i zasądzenie na jej rzecz od pozwanego dodatkowo kwoty 26 865 zł wraz z odsetkami ustawowymi jak w punkcie 1 wyroku wraz z odpowiednio zmienionymi kosztami postępowania od pozwanego na jej rzecz.

Powódka zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 233 k.p.c. oraz art. 405 k.c., a także art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wybiórcze przyjęcie dowodów zaoferowanych przez nią na poparcie poniesionych wydatków na rzecz pozwanego, przy jednoczesnym niewyjaśnieniu z jakich przyczyn Sąd nie uznał części wydatków za dowody.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Sąd Okręgowy sam przyznał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, iż na skutek oczywistego błędu rachunkowego zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 64 575,30 zł, pomimo że z materiału dowodowego wynika wprost, że kwota roszczeń uznanych za udowodnione wynosi 67 431,64 zł, jako suma: 19 731,64 zł wpłaconych przez powódkę na poczet ubezpieczenia na życie pozwanego oraz 47 700 zł wpłaconych przez powódkę na poczet spłaty rat kredytowych z tytułu zaciągniętego przez pozwanego kredytu hipotecznego na zakup nieruchomości. W konsekwencji apelacja podlegała uwzględnieniu z zakresu różnicy tych kwot, to jest co do 2 856,34 zł.

Ponadto Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że kwota 2 800 zł została wpłacona przez powódkę na rachunek bankowy pozwanego w dniu 27 września 2005 r., czyli w okresie przekraczającym zakres żądania objętego pozwem, podczas gdy ze złożonych przez powódkę dowodów, w szczególności kopii zlecenia przelewu znajdującej się na karcie 90 akt, wynika jednoznacznie, że przelew został dokonany 27 września 2006 r., a zatem w okresie obejmującym żądania pozwu.

Sąd Okręgowy nie odniósł się także w ogóle do złożonego przez powódkę dowodu w postaci wyciągu z rachunku bankowego znajdującego się na kartach 131-133 akt, z którego wynika, że powódka dokonała przelewu na spłatę

kredytu hipotecznego pozwanego w kwocie 2 800 zł w dniu 28 grudnia 2006 r. Również tą kwotę, wobec niezakwestionowania jej skutecznie przez pozwanego, należało uznać za udowodnioną.

Wobec powyżej wskazanych błędnych ustaleń Sądu I instancji apelacja podlegała uwzględnieniu do kwoty 8 456,34 zł w zakresie należności głównej oraz stosunkowo w zakresie kosztów procesu przy ustaleniu, że powódka wygrała w 0,716%, a pozwany w 0,284%.

W pozostałym zakresie apelację należało uznać za bezzasadną, gdyż podniesione w niej zarzuty nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Wbrew twierdzeniom apelacji uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego nie narusza przepisu art. 328 § 2 k.p.c., gdyż zawiera ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Sąd ten w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wymienił dowody, w szczególności dowody przelewów, uwzględnione przy ustalaniu wysokości roszczenia przysługującego powódce i poza powyżej wskazanym brakiem odniesienia się do kwoty 2 800 zł przelanej w dniu 28 grudnia 2006 r., nie pominął innych dowodów złożonych przez powódkę, a objętych żądaniem pozwu. Powódka nie wskazała przy tym w apelacji konkretnych pominiętych jej zdaniem dowodów, stąd nie było możliwe szczegółowe odniesienie się do tego zarzutu.

Nie mogły być natomiast podstawą ustaleń Sądu dowody dotyczące: spłaty kredytu samochodowego, spłaty zadłużenia z tytułu działalności gospodarczej pozwanego oraz sfinansowania wyjazdu wakacyjnego syna stron do Egiptu, gdyż roszczenia z tego tytułu nie były objęte żądaniem pozwu, a zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Powódka wskazała w pozwie, iż dochodzi swojego roszczenia z tytułu spłaty kredytu hipotecznego za pozwanego oraz opłacanych składek na ubezpieczenie na życie pozwanego i pomimo złożenia dowodów ponoszenia także innych kosztów, nie zmodyfikowała żądania, w szczególności nie rozszerzyła żądania w tym zakresie. W konsekwencji brak było podstaw do uznania, że Sąd I instancji nie odnosząc się do powołanych przez powódkę dowodów naruszył przepisy art. 233 i art. 328 § 2 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w punktach I i II sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Powódka poniosła w postępowaniu apelacyjnym koszty opłaty od apelacji w wysokości 1 344 zł, stąd wobec uwzględnienia apelacji w 0,3148% należało zasądzić na jej rzecz od pozwanego kwotę 423 zł.